

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

Strane i invazivne strane vrste – projekti iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020

Zrinka Domazetović

**Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
Uprava za zaštitu prirode**

**LIFE tematski info dan
Zagreb, 11. travnja 2018.**

Zašto IAS projekti iz OPKK?

- Invazivne strane vrste (IAS) su jedna od glavnih prijetnji bioraznolikosti i s njom povezanim uslugama ekosustava
- IAS mogu imati i negativan učinak na zdravlje ljudi te gospodarstvo
- obveze RH temeljem Strateškog plan Konvencije o biološkoj raznolikosti 2011.-2020. (Aichi cilj 9) i Strategije EU o bioraznolikosti do 2020. (cilj 5): IAS i putovi njihovog unošenja utvrđeni i prioritizirani, prioritetne vrste kontrolirane ili iskorijenjene, a na snazi mjere kojima se sprječava njihovo uvođenje i uspostavljanje populacija
- obveze RH temeljem Uredbe EU 1143/2014 o sprječavanju i upravljanju unošenja i širenja IAS (stupila na snagu 1.1.2015.)
- provedba Zakona o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima (NN 15/2018 – stupio na snagu 22.2.2018.)
- = neophodno razviti cjelovit i učinkovit sustav za upravljanje i kontrolu IAS u RH

Zašto IAS projekti iz OPKK?

Obveze RH i drugih država članica EU temeljem Uredbe EU 1143/2014 o IAS:

- dostavljati EK zahtjeve za uvrštenje IAS na Unijin popis (EU IAS) uz izrađenu procjenu rizika
- poduzimati potrebne korake za sprječavanje nenamjernog unošenja ili širenja, uključujući krajnjom nepažnjom
- uspostaviti sustav dopuštenja za provedbu istraživanja ili ex-situ očuvanja EU IAS te proizvodnju u znanstvene svrhe i medicinsku uporabu proizvoda od EU IAS
- iznimno u slučajevima od velikog javnog interesa, uključujući interese socijalne ili gospodarske prirode, mogu uz odobrenje EK dopustiti i drugo korištenje EU IAS
- mogu poduzeti hitne mjere na svom teritoriju ili EK na cijelom teritoriju EU za IAS koje nisu na EU popisu ako zadovoljavaju kriterije za uvrštenje
- mogu uspostaviti nacionalni popis IAS i odrediti one IAS koje zahtijevaju pojačanu regionalnu suradnju

Zašto IAS projekti iz OPKK?

Obveze RH i drugih država članica temeljem Uredbe EU 1143/2014 o IAS:

- napraviti **analizu putova nenamjernog unošenja i širenja EU IAS i akcijski plan** za prioritetne putove unošenja
 - uspostaviti **sustav praćenja EU IAS** - prikupljati i evidentirati podatke o pojavi IAS
 - uspostaviti **operativne strukture za obavljanje službenih kontrola** na granici EU radi sprječavanja namjernog unošenja EU IAS
 - obavještavati EK o ranom otkrivanju unošenja ili prisutnosti EU IAS te primijeniti mjere iskorjenjivanja (osim ako nije tehnički izvedivo, metode iskorjenjivanja nisu dostupne ili su štetne ili je negativna analiza troškova i koristi)
 - uspostaviti **mjere upravljanja** za široko rasprostranjene EU IAS
 - obnavljati od EU IAS oštećene ekosustave
 - propisati adekvatne sankcije za kršenje Uredbe
- ⇒ **Zakon** o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima i **IAS projekti iz OPKK**

IAS projekti OPKK

SC 6iii1 - Poboljšano znanje o stanju bioraznolikosti kao temelja za učinkovito upravljanje bioraznolikošću

KK.06.5.1.01.0001 – Uspostava nacionalnog sustava za praćenje invazivnih stranih vrsta

Korisnik: Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (HAOP)

Ukupna vrijednost: 15.221.322,96 HRK

Ukupna dodijeljena bespovratna sredstva: 12.916.704,51 HRK

Ugovor o dodjeli: potpisan 10. travnja 2017.

Trajanje: 2017. – 2020. (31.12.2020.)

Svrha: Povećanje znanja o stranim i invazivnim stranim vrstama kako bi se stvorio temelj za buduće aktivnosti upravljanja i smanjio štetni učinak IAS na bioraznolikost Hrvatske

KK.06.5.1.01.0001 – Uspostava nacionalnog sustava za praćenje invazivnih stranih vrsta

Osnovne aktivnosti:

1. Izrada informacijskog sustava o stranim vrstama i IAS u sklopu ISZP-a (kataloški podaci o vrstama, interaktivne karte s nalazima vrsta)
2. Prikupljanje podataka o opažanjima stranih vrsta – literaturni podaci i terenski podaci (kartiranje) po skupinama
3. Izrada i testiranje programa praćenja za prioritetne invazivne strane vrste (EU IAS)
4. Izrada aplikacije za pametne telefone za prikupljanje podataka o stranim vrstama i IAS te edukacija korisnika aplikacije (citizen science)
5. Analiza putova unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta

KK.06.5.1.01.0001 – Uspostava nacionalnog sustava za praćenje invazivnih stranih vrsta

2. Prikupljanje podataka o opažanjima stranih vrsta

a) Kartiranje:

1. Slatkovodni makrozoobentos - sve strane vrste
2. Slatkovodni dekapodni rakovi - sve strane vrste
3. Slatkovodne ribe - sve strane vrste
4. Herpetofauna - *Trachemys* i *Lithobates (Rana) catesbeianus*
5. Sisavci vezani za slatkovodne ekosustave - *Myocastor coypus* i *Ondatra zibethicus* te *Neovison vison* (možda)
6. Sisavci vezani za kopnene ekosustave - *Herpestes javanicus auropunctatus*, *Nyctereutes procyonoides*, *Procyon lotor*, *Ammotragus lervia*
7. Biljke - cca 80 vrsta koje se smatraju invazivnima
 - na nacionalnoj razini, ali se neće uspjeti pokriti cijeli teritorij
 - definirana područja (kvadranti) za svaku skupinu

KK.06.5.1.01.0001 – Uspostava nacionalnog sustava za praćenje invazivnih stranih vrsta

2. Prikupljanje podataka o opažanjima stranih vrsta

b) Analiza literaturnih podataka:

8. Strane morske vrste - sve što postoji o opažanjima u literaturi

9. Strane vrste organizama štetnih za bilje u šumskim ekosustavima - sve što se nađe u literaturi, ali uglavnom kukci

10. Strane vrste organizama štetnih za bilje na poljoprivrednim kulturama - sve što se nađe u literaturi, ali uglavnom kukci

- terenska istraživanja nisu predviđena za morske vrste, ptice, kukce i ostale kopnene beskrležnjake, gljive...

KK.06.5.1.01.0001 – Uspostava nacionalnog sustava za praćenje invazivnih stranih vrsta

3. Izrada i testiranje programa praćenja za prioritetne invazivne strane vrste (EU IAS)

- vrste će se definirati naknadno (nakon što se provedu kartiranja)
- najmanje 2 programa praćenja po skupini - za 6 skupina:
 - slatkovodni dekapodni rakovi
 - slatkovodne ribe,
 - herpetofauna (*Trachemys* i *Lithobates (Rana) catesbeianus*),
 - sisavci vezani za slatkovodne ekosustave (*Myocastor coypus* i *Ondatra zibethicus*),
 - sisavci vezani za kopnene ekosustave (sigurno mungos, a vjerojatno kunopas)
 - biljke (vjerojatno za jednu vodenu i jednu kopnenu)

IAS projekti OPKK

SC 6iii2 Uspostava okvira za održivo upravljanje bioraznolikošću (primarno Natura 2000)

KK.06.5.2.02.0001- Razvijanje sustava upravljanja i kontrole invazivnih stranih vrsta

Korisnik: Ministarstvo zaštite okoliša i energetike

Suradnik: Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (HAOP)

Ukupna vrijednost: 11.008.381,72 HRK

Ukupna dodijeljena bespovratna sredstva: 9.342.844,46 HRK

Ugovor o dodjeli: potpisan 14. rujna 2017.

Razdoblje provedbe projekta: listopad 2017. – listopad 2021.

Cilj projekta: doprinijeti razvoju sustava upravljanja i kontrole IAS kroz izradu akata planiranja za upravljanje IAS (akcijski planovi i planovi upravljanja) te jačanjem kapaciteta djelatnika tijela nadležnih za provedbu EU Uredbe o IAS putem

KK.06.5.2.02.0001- Razvijanje sustava upravljanja i kontrole invazivnih stranih vrsta

Predviđeni rezultati:

1. dva akcijska plana:
 - a) Akcijski plan o putovima unosa IAS na prirodan način
 - b) Akcijskog plana o putovima unosa IAS vezanim uz transport
2. tri plana upravljanja IAS:
 - a) signalni rak (*Pacifastacus leniusculus*)
 - b) mungos (*Herpestes javanicus*)
 - c) crvenouha kornjača (*Trachemys scripta*)
3. dva alata za jačanje kapaciteta djelatnika u sustavu službenih kontrola IAS:
 - a) program edukacija
 - b) priručnik o prepoznavanju i postupanju s IAS
4. komunikacijski plan, kampanja u medijima i edukativni materijali o IAS

Najvažnija poruka budućim LIFE prijaviteljima!

- **Teme projektne prijave i planirane aktivnosti na vrijeme iskomunicirati s MZOE/HAOP-om** kako bi se izbjeglo preklapanje s već ugovorenim aktivnostima
- **Zatražiti pravovremeno A8 obrazac** za sve aktivnosti za koje su potrebne određene dozvole ili je za njihovu realizaciju neophodno uključivanje nadležnog tijela

Hvala na pažnji!

Zrinka Domazetović
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
Uprava za zaštitu prirode

Telefon: 01/4866 127
Telefaks: 01/4866 100
E-pošta: zrinka.domazetovic@mzoe.hr